

Atkelta iš p. 6

vielių, kuriomis tekėdavo elektros srovė, kalinamoms žydams permesti maisto ir vaistų.

Deja, ne visiems medikams, žydų gelbėtojams ir jų gelbėtiems žmonėms pavyko išvengti grėsmės. Kauno IX forte 1944 m. liepą buvo sušaudytas gydytojas, dirbęs Šakių rajono Pakalniškių kaime, Vytautas Žakavičius. Okupavus Lietuvą vokiečiams, gydytojas V. Žakavičius aktyviai

įsitraukė į žydų gelbėjimo veiklą. Netrukus V. Žakavičiaus paraginti, žydams duris atvėrė ir apylinkės ūkininkai. Kalbos apie veiklą pasisklido apylinkėje ir pasiekė gestapą. 1943 m. rudenį pažįstami į jo namus iš Kauno atvežė gydytoją Š. Matusevičių ir jo 4 asmenų šeimą. 1944 m. kovo 18 d. į Gėlgaudiškį atvyko ginkluotas būrys. Visi slapstyti žydai buvo suimti. V. Žakavičiaus dukra Jadvyga Žakavičiūtė prisimena: „Iš Šakių tėvą atvežė į Marijampolės kalėjimą. Į

kalėjimą jam kelis kartus buvau nuvežusi maisto. Maždaug apie balandžio vidurį jis buvo atvežtas į Kauno kalėjimą, ten man, kaip į konsultaciją pakviestai gydytojai, pavyko su juo pasikalbėti. Jis buvo ramus, džiaugėsi vaikais ir manė, kad atliko gyvenimo užduotį, todėl mirtis jo nebauzino.“ Jis buvo Kauno IX forte sušaudytas prieš pat vokiečiams pasitraukiant iš Kauno. Taip žuvo taurus kaimo gydytojas V. Žakavičius ir kartu su juo persekio-

jamus žydus slėpę Pakalniškių kaimo gyventojai. „Siekti, kad gėrio šiame pasaulyje būtų daugiau“, – tokį šūkį buvo pasirinkus gydytoja E. Kutorgienė. Panašią mąstę ir kiti gydytojai, kuriems užteko drąsos, nesavanaudiškumo ir dvasios stiprybės atsispirti atgrasaus šmeižto kampanijoms, okupacinės valdžios grasinimams ir, nepaisant mirtino pavojaus, gelbėti žmones.

„Gydytojų žinių“ informacija

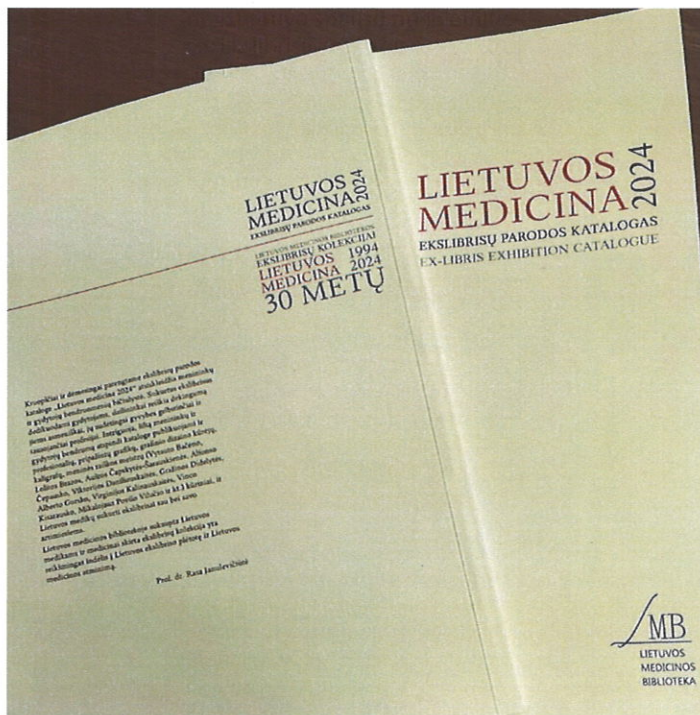
Medikai ir medicina knygos ženkluose – ekslibrisų katalogas „Lietuvos medicina 2024“

„Lietuvos medicinos bibliotekoje sukaupta Lietuvos medikams ir medicinai skirta ekslibrisų kolekcija yra reikšmingas indėlis į Lietuvos ekslibriso plėtotę ir Lietuvos medicinos atminimą“, – teigė menotyrininkė prof. dr. Rasa Janulevičiūtė.

1994 m., kai biblioteka minėjo veiklos 50-metį, buvo organizuota tarptautinė ekslibrisų paroda-konkursas „Lietuvos medicina“. 39 autoriai iš 16 šalių pateikė 112 mažosios grafikos kūrinių – knygos ženklų įvairiems Lietuvos medikams ir institucijoms. Tai kolekcijos „Lietuvos medicina“ knygos ženkluose pradžia. Metams bėgant buvo organizuotos dar trys ekslibrisų parodos, parengti katalogai. Šiuo metu kolekcijoje yra per 800 knygos ženklų įvairių autorių, skirtingų kūrybos laikų ir atlikimo technikų.

Tęsiama graži tradicija Lietuvos medicinos bibliotekos jubiliejiniais metais surengti ekslibrisų, skirtų Lietuvos medikams ir medicinai, parodą ir parengti katalogą. Kiek vėluodami, bet su džiaugsmu galime pristatyti naujos meno kūrinius, kuriuose atspindima mūsų medicinos istorija.

Ekslibrisų kataloge „Lietuvos medicina 2024“ pateikiamas

Ekslibrisų parodos katalogas 2024 m.

pluoštas meno kūrinių, kuriuos Lietuvos medicinos bibliotekos kolekcijai dovanuoja autoriai, jų artimieji, bičiuliai kolekcininkai. Įtraukti ir ekslibrisai, aptikti įklijuoti bibliotekos knygose, re-produkuoti ekslibrisų parodų

kataloguose, kituose leidiniuose, kurie suteikia istorinių žinių.

Iš ekslibrisų, surinktų per pastarąjį dešimtmetį (nuo 2014 m.), į šį katalogą įtraukta per 200 mažosios grafikos kūrinių, sukurtų 59 autorių. Neįtraukti tie kūriniai, ku-

rie jau buvo spausdinti leidiniuose „Ekslibrisai gydytojams“ (2017), „Ekslibrisai Eugenijai Šimkūnaitei“ (2021) ir „Kryžiažodis medicinai“ (2024). Kai kurių darbų autorystė kol kas nėra nustatyta, tačiau jie taip pat įtraukti į katalogą. Tikėtina, kad tęsiant paieškas pavyks nustatyti autorių ir duomenis apie darbą. Mažosios grafikos darbuose, sukaupiuose 2014–2025 m. atsispindi per 150 Lietuvos medikų, jų profesinė priklausomybė bei skirtingų autorių įvairiapusiška meninė išraiška. Kaip yra pastebėjęs ne vienas ekslibrisų kūrėjas norint mažame grafikos kūrinyje sutalpinti mintį ar idėją apie žmogų, reikia didelės išmonės.

Norisi pasidžiaugti, kad ir Lietuvos medikai bando jėgas kurdam ekslibrisus sau ir savo artimiesiems. Tarp jų – gydytojai Asta Grigaliūnienė, Eglė Sakalauskaitė-Juodeikienė, Kazys Barniškis, Egidijus Nemanis, Audrius Plioplys. Tikimės, kad ateityje atsilięps: ir daugiau ekslibrisus kuriančių medikų. Ir visai nesvaru, kiek tu knygos ženklų bus sukurta.

Malonu pastebėti, kad, palyginti su kolekcijos ištakomis, medikų bendruomenės susidomėjimas knygos ženklu gerokai išaugo

Atkelta iš p. 7

Tai liudija ir kai kurių ekslibrisų savininkų aprašymai, pateikiami šalia eksponuojamų darbų. Kaip gražiai knygos ženklo prasmė atskleista šviesaus atminimo profesoriaus Alvydo Laiškonio žodžiuose: „... pas bukinistą nusi-pirkau tarpukaryje išleistą knygą su žinomo Vytauto Didžiojo uni-

versiteto profesoriaus ekslibrisu. Pagalvojau, kad knygos pergyvena jų turėtojus ir lieka aktualios kelioms kartoms. Be to, malonu prisiminti tos knygos savininką.“ Tuomet neišdrįsau paklausti, ko-kio asmens buvo įklijuotas kny-gos ženklas, o pats profesorius kažkodėl nepaminėjo. O gaila. Iš tarpukario Lietuvos medikams skirtų ekslibrisų pavyko aptikti

labai nedaug gydytojams skirtų ženklų.

Medžiaga kataloge pateikiama įprastine autorių abėcėlės seka. Pridedamos ekslibrisų adresatų pavardžių ir institucijų pavadi-nimų rodyklės, taip pat publika-cijų sąrašas, skirtas norintiems išsamiau susipažinti su Lietuvos medicinos bibliotekoje sukaupta kolekcija „Lietuvos medicina“, jos

sklaida, parodomis ir kitais ren-giniais, susijusiais su medicinos knygos ženklais.

Maloniai kviečiame dalintis in-formacija apie Lietuvos medikus ir mediciną knygos ženkluose.

**Lietuvos medicinos
bibliotekos patarėja
informacijos sklaidos
klausimais Regina Vaišvilienė**

Vilniuje – diskusija apie vaistų prieinamumą ir pasirengimą krizėms

Lietuvos, Latvijos ir Estijos sveikatos ministerijų atstovai Vilniuje aptarė, kaip trys Baltijos šalys bendradarbiaudamos gali geriau pasirengti krizėms ir užtikrinti gyventojams būtiną vaistų prieinamumą bet kokiais aplinkybėmis.

Pasak sveikatos apsaugos viceministro Daniel Naumovo, pastarųjų metų patirtis rodo, kad vaistų tiekimo saugumas

turi būti planuojamas iš anksto, o regioninis bendradarbiavimas tampa ypač svarbus.

„Vaistų prieinamumas krizės metu nėra savaime suprantamas dalykas. Todėl turime ne tik dalintis patirtimi, bet ir kartu ieškoti sprendimų, kurie realiai veiktų ir leistų greičiau reaguoti sudėtingose situacijose“, – kalbėjo sveikatos apsaugos vice-ministras.

Aukšto lygio darbo grupės susitikime daug dėmesio skir-ta farmacijos sektoriaus pasi-rengimui – aptarti gamintojų, didmeninio platinimo įmonių ir vaistinių vaidmenys, vaistų rezervo kaupimo bei kiti aktualūs klausimai.

Antroje susitikimo dalyje daug dėmesio skirta civilinio ir karinio sektorių bendradarbiavimui. Aptartos gerosios praktikos ir ky-

lantys iššūkiai, bendrų mokymų ir veiklų galimybės.

„Glaudesnis regioninis bendra-darbiavimas yra vienas svarbiau-sių veiksmų, stiprinant sveikatos sistemų atsparumą ir pasiren-gimą galimoms krizėms“, – susi-tikimą apibendrino sveikatos ap-saugos viceministras Skirmantas Krunkaitis.

SAM informacija ir nuotrauka

